

9.4 CON DÊ VÀNG

Lâu lắm rồi, người Chil ở buôn Liêng Đang vẫn nhớ:

Có một cô gái nọ đêm nằm mơ gặp thần núi Liêng Đang (núi Liêng Đang cách núi Lang Bian nửa ngày đường đi về hướng Đông Bắc) nói: “Cô gái ơi! Nếu đi chơi buôn bạn, mặc cho nhiều hàng quý báu, đừng mua! Hãy tìm mua bằng được anh dê vàng, dê vàng là hạnh phúc đó nghe”.

Sáng hôm sau, nhiều chàng trai và nhiều cô gái trẻ kết bạn bè sang buôn kia thăm chơi. Đến nơi, nhiều hàng bày bán, nhà nào cũng chào mời. Nào chiêng, ché, tấm đắp, dây cườm... cô gái chẳng thiết mua một thứ nào cả. Đi đi lại lại ba, bốn lần, bỗng cô gái dừng chân trước một anh dê vàng, tên là Búp vè của ông già đầu buôn gạn bán. Đây rồi! Cô gái thốt lên lời nói ấy và mua ngay Búp vè vàng như lời dặn của thần Liêng Đang đêm qua đã nói trong giấc mơ.

Cô gái trở lại buôn mình với anh dê vàng rộn ràng niềm vui.

Thấy dê vàng theo cô gái, dân buôn ai cũng sợ. Vì con gái dốt dê vàng về làng luôn bị sét đánh. Ôi! Sét đánh! Sét đánh sẽ chết người, nhà sập, tan tác làng buôn... Người lo buồn nhất là bố mẹ cô gái. Mặc dù thương con, bố gái phải đuổi con mình ra khỏi buôn theo luật tục. Không còn cách nào cả, cô gái và anh dê vàng phải gạt nước mắt ra đi, tuy trong lòng rất thương cha, nhớ mẹ.

Thế là, một cái chòi con được dựng lên trên một ngọn đồi thoai thoải giữa rừng sâu. Đằng sau, cây rừng vui hát: phía trước, con suối mát xanh lượn quanh dưới chân chòi. Chiều hôm, sớm mai, chim ca, bướm lượn và hoa sơ – rang đua nở. Cô gái và anh dê vàng ở đó. Một thời gian không lâu, cô gái đã trồng đủ rau, đủ gạo ăn. Riêng muối mặn, phải đốt cây tre lấy than ăn.

Ngày ngày, cô gái lên nương làm rẫy một mình. Anh dê vàng ở nhà, cõng áo dê ra và làm đủ thứ việc. Từ lấy nước, nấu cơm, sửa nhà chòi, trồng rau, trồng hoa, chăm heo, gà, vịt...

Cây rừng vỗ tay ríu rít. Con suối gõ nước xô bờ. Ông mặt trời ngẩn ngơ và hỏi băng quơ khe khẽ:

- Ôi! Một chàng trai xinh đẹp, mạnh khỏe ở đâu đến đây mà lạ lùng thế? Không ai trả lời ông mặt trời cả. Chỉ có hoa lá xôn xao, suối nước rì rào... Ngày này qua tháng nọ.

Một hôm trời mưa nóng bức, cô gái mệt mỏi, giả vờ ngủ thiếp. Anh dê vàng lại gần khịt khịt cái mũi, liếm hôn đôi môi, đôi má ửng hồng của cô gái. “Ồ nàng ngủ thật rồi!” và, anh cõng áo dê ra, chẻ củi, đun nước uống... Bất ngờ, cô gái choàng tay vớ ngay chiếc áo dê ném vô lửa, cháy luôn. Từ buổi ấy, anh Dê vàng không còn áo để mặc và anh thực sự là người, vì anh dê vàng là người thần. Người thần ấy có cây kiếm thiêng dài (dau cân roh) và cây roi cal her. Roi cal her quất xuống đất, đất cho lúa vàng và bầu bí, roi cal her quất vào rừng, rừng cho cửa cao

nhà rộng. Roi cal her quất cau quang bon (người đầu buôn) độc ác. Cau quang bon độc ác chết tươi. Hơn nữa, anh Dê vàng còn có con gà khôn. Gà khôn biết trước nhiều chuyện. Mỗi lần nguy hiểm, gà khôn thường gáy báo:

- Ê, ê! Kran Vê cau loh mi! Krau Vê cau loh mi! (Ê, ê! Ông về, có người đánh ông! Ông về, có người đánh ông).

Chính nhờ có gà khôn và kiếm thiêng, nên Búp vê đã thắng năm, sáu trận oanh liệt. Riêng trận cuối cùng. Búp vê chiến đấu kiên cường cùng gà khôn và kiếm thiêng suốt bảy ngày đêm với cau quang bon, Ka Kê, tên đầu buôn gian ác. Cả vùng ai cũng căm ghét Ka Kê. Chính Ka Kê đã dạy khôn cho giặc ngoại bang chắt nhô (cây ngô, thông) đốt chết thần Liêng Đang khi dâng trái tim mình thành ngọn lửa chớ che và sưởi ấm cho bao người núp dưới bóng Liêng Bang đánh giặc để bây giờ đen thui như cục than lớn đó.

Trận đánh quyết định ấy, Búp vê vùng kiếm thiêng giết hết quân canh, thiêu huỷ bản doanh và bắt sống Ka Kê về trị tội.

Những người bị đánh đuổi, chui nhủi khắp núi cao, rừng sâu, nay gọi về đông đủ, trong đó có cả cô vợ Búp vê...

Người người mừng vui trở về xây dựng làng, buôn. Trai trẻ vô rừng chém cây về dựng thêm nhà mới. Suối Liêng Đang thả nước mát lạnh xuống dòng xanh Krông Nô êm ả. Lúa đầy xá, đầy gùi. Gà, heo chắt chuồng nuôi. Chiêng, khèn... ngày đêm rộn rã vang xa. Làng buôn bảo Búp Vê về làm cau quang kra buôn Liêng Đang của người Chil thuở ấy.

Người kể: Cô giáo H'Plo, thôn Spa, xã Thuận An, huyện Đắk Mil